

Sygn. akt II CSK 51/19

POSTANOWIENIE

Dnia 19 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z wniosku W. J.
przy uczestnictwie E. Spółki z ograniczoną
odpowiedzialnością w P.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 19 lipca 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w G.
z dnia 31 lipca 2018 r., sygn. akt V Ca (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wnioskodawca W. J. wniósł skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w G. z dnia 31 lipca 2018 r. oddalającego jego apelację od postanowienia Sądu Rejonowego w M. z dnia 27 kwietnia 2018 r. Sąd Rejonowy oddalił wniosek wnioskodawcy o ustanowienie służebności przesylu na jego nieruchomościach za wynagrodzeniem 1 410 000 zł. Uczestniczka postępowania – E. Sp. z o.o. w P. podniosła zarzut nabycia w drodze zasiedzenia przez jej poprzednika prawnego służebności uprawniającej do korzystania z nieruchomości wnioskodawcy na cele przesyłowe i jej stanowisko podzielił Sąd Rejonowy. Sąd ten ustalił, że wnioskodawca kupił wskazane we wniosku nieruchomości od różnych osób. W przeszłości były one własnością Skarbu Państwa, który zbył je w latach 1993 – 1998 na rzecz osób fizycznych. Na nieruchomościach tych znajdują się linie wysokiego i średniego napięcia, które należą obecnie do uczestniczki. Linia wysokiego napięcia przebiegająca przez działki 28/26, 28/27, 285/6 i 285/7 powstała w 1972 r. była później modernizowana lecz bez zmiany jej przebiegu. Linia średniego napięcia biegnąca przez działkę 302/2 także powstała w 1972 r., pozostałe linie średniego napięcia zostały zbudowane we wcześniejszym okresie i – pomimo modernizacji – przeprowadzone są niezmiennym szlakiem.

Przedsiębiorstwa energetyczne władały liniami przesyłowymi najpierw w imieniu Skarbu Państwa, potem w imieniu własnym. E. jest ich następca prawnym, wydzielonym jako operator systemu dystrybucji energii w 2007 r.

Sąd zwrócił uwagę, że linie były posadowione na gruntach Skarbu Państwa, wobec czego bieg zasiedzenia służebności na tych gruntach mógł się rozpocząć dopiero od dnia 5 grudnia 1990 r., kiedy weszła w życie ustawa z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz.U. Nr 79, poz. 464), której art. 2 uregulował nabycie gruntów, budynków i innych urządzeń, mające charakter uwłaszczenia i umożliwiające przedsiębiorstwom posiadanie nieruchomości w zakresie służebności we własnym imieniu. Przejście posiadania nieruchomości zajętych pod linie przesyłowe ze Skarbu Państwa na państwową osobę prawną należało, zdaniem Sądu, uznać za

objęcie posiadania w zakresie służebności w dobrej wierze. W konsekwencji Sąd przyjął, że nabycie służebności przez poprzednika uczestniczki nastąpiło po upływie 20 lat posiadania. Sąd Rejonowy odnotował jednak linię orzecniczą Sądu Najwyższego przyjmującą, że do nabycia służebności w wypadku przejścia praw do składników majątku przedsiębiorstwa ze Skarbu Państwa na przedsiębiorstwo dochodziło z mocy prawa, do przekształcenia dotychczasowego tytułu do korzystania z nieruchomości państwowych na służebność gruntową odpowiadającą treścią służebności przesyłu. Ostatecznie więc Sąd Rejonowy uznał, że uczestniczka dysponuje nabytą w ten sposób przez jej poprzedników służebnością, skuteczną wobec wnioskodawcy.

Sąd Okręgowy, do którego wnioskodawca skierował apelację, przyjął za własne ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego i jego zapatrywania prawne, z tym, że jedynie w zakresie, w jakim stwierdził nabycia służebności przez zasiedzenie z upływem 20 lat od dnia 5 grudnia 1990 r., ponieważ – wbrew odmiennym poglądom skarżącego – okoliczności towarzyszące wyodrębnieniu majątku przedsiębiorstwa przesyłowego i niedomaganie się przez Skarb Państwa zapłaty za korzystanie z nieruchomości usprawiedliwiało w ówczesnych realiach przekonanie o korzystaniu z tych nieruchomości w sposób zgodny z prawem.

W skardze kasacyjnej wnioskodawca w ramach podstawy naruszenie prawa materialnego zarzucił niewłaściwe zastosowanie art. 7 k.c., 225 k.c., 224 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 230 k.c., art. 352 § 1 k.c. i art. 305⁴ k.c., a także art. 7 k.c. w zw. z art. 172 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 352 § 1 k.c. Uchybienie przepisom postępowania upatrywał w naruszeniu art. 233 § 1 w zw. z art. 382 i art. 13 § 2 k.p.c. oraz art. 217 § 1, art. 227 w zw. z art. 278 § 1 w zw. z art. 391 § 1 i art. 13 § 2 k.p.c. Skarżący wniósł o uchylenie w zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń

wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania.

Skarżący uzasadnił wniosek o rozpatrzenie jego skargi przesłanką z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. to znaczy oczywistą zasadnością tej skargi, którą łączył z oczywiście błędnym zastosowaniem wskazanych w podstawach skargi przepisów prawa materialnego, co doprowadziło do wadliwego przyjęcia, wbrew oczywistemu nieprzysługiwaniu poprzednikom uczestniczki prawa do korzystania z gruntów Skarbu Państwa, że przedsiębiorstwo przesyłowe objęło te nieruchomości w zakresie służebności przesyłu w dobrej wierze. Wskazał także na oczywiste naruszenie przepisów postępowania w zakresie oceny materiału dowodowego oraz oddalenia wniosków o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych sądowych.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi tylko wtedy, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie, a jednocześnie orzeczenie jest jaskrawo nieprawidłowe (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15, LEX nr 1770910). Tak rozumianą niewątpliwą słuszność przynajmniej jednego z podniesionych w skardze zarzutów obowiązuje jest unaocznic skarżący.

Argumenty, które wnioskodawca przytoczył jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełniają tych wymagań. Nie można mówić o oczywistości błędu w stosowaniu prawa, jeżeli stanowisko zajmowane przez Sąd Okręgowy znajduje potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Pogląd, zgodnie z którym objęcie w posiadanie przez przedsiębiorstwo państwowe nieruchomości państwowych z chwilą rozpoczęcia posiadania we własnym imieniu (co nastąpiło wprawdzie poczynając od dnia 6 lutego 1991 r., tj. po wejściu w życie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o zmianie

ustawy o przedsiębiorstwach państwowych - Dz.U. z 1991 r., Nr 2, poz. 6 - a nie od dnia 5 grudnia 1990 r., jednak miesięczna różnica w nabyciu prawa przez zasiedzenie nie ma w tym wypadku znaczenia, nie jest też przedmiotem zarzutów kasacyjnych) wyrażony został np. w postanowieniu Sadu Najwyższego z dnia 26 lipca 2018 r., IV CSK 136/17, niepubl. (por. także szeroko omówione tam orzecznictwo).

Jeśli natomiast chodzi o zarzuty procesowe, to w części w jakiej odnoszą się do niewłaściwej oceny materiału dowodowego ich oczywistość wyklucza wyłączenie oceny dowodów spod kontroli kasacyjnej w art. 398³ § 3 k.p.c. Natomiast w części odnoszącej się do twierdzeń o uchybieniach w prowadzeniu postępowania dowodowego przez nieuzasadnione oddalanie wniosków dowodowych nie poddaje się ocenie, gdyż wymaga sięgnięcia nie tylko do uzasadnienia podstaw kasacyjnych ale także szczegółowego badania czego dotyczyły wnioski i z jakich przyczyn zostały oddalone. Rzeczą skarżącego było dobitne wskazanie niebudzących wątpliwości uchybień. Ogólnikowa i ocenna forma uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania tego wymagania nie spełnia.

Skoro powołane przez skarżącego podstawy przyjęcia jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zachodzą, a okoliczności sprawy nie wskazują, aby wystąpiły inne przesłanki przedsądu, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia.

O kosztach postępowania Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 520 § 3 w zw. z art. 98 § 3 oraz art. 99 w zw. z art. 391 § 1, art. 398²¹ i art. 13 § 2 k.p.c. Wysokość zasądzonych kosztów wynika z treści § 5 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2018 r., poz. 265).

